

# Eko-nákup

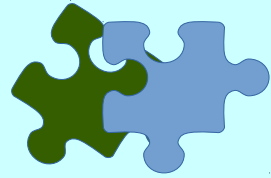
principy, výběr, značky, veřejné zakázky

Praha, 31.května 2016

Mgr. Renata Placková



# Co nás čeká?



**Principy ekologického nakupování**

**Ekoznačky – jaké jsou a co znamenají?**

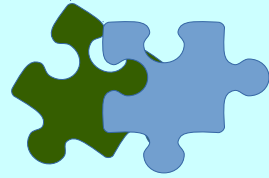
**Fairtrade a další ekoznačky na potravinách**

**Odpovědné nakupování a veřejné zakázky**

**Tipy, přehledy, náměty**

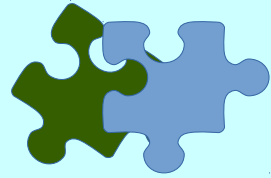


# Principy ekologického nakupování



- jen to, co skutečně potřebujeme
- minimalizace obalů a odpadů – velká balení, nebalené výrobky, dávkovače, voda z kohoutku
- výrobky z blízka
- výrobky plnící environmentální i sociální aspekty
  
- často je dobrým dokladem plnění těchto požadavků ta správná ekoznačka

# Principy ekoznačení



**Dobrovolný nástroj** – garantované (státem, nezávislými organizacemi) a „jakoekoznačky“ - greenwashing

**Ne všechno eko má ekoznačku**

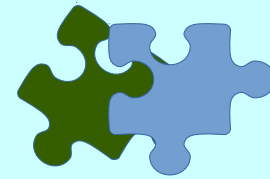
**Výrobky i organizace** – EŠV, EŠS, EMAS, ISO

České, mezinárodní, evropské

[Www.ekoznacka.cz](http://www.ekoznacka.cz)



# Přehled ekoznaček



**Garantované státem: EŠV, EŠS, bio**



**Evropské: The Flower, EnergyStar**

**Zahraniční: Blaue Engel, Nordic Ecolabel**

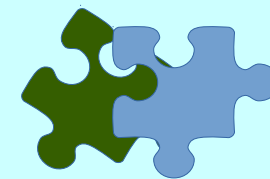


**Garantované nezávislými organizacemi: FAIRTRADE, FSC, HCS/HHPS**



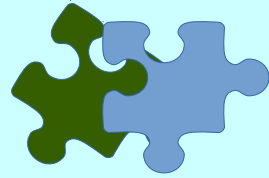
**Co není ekoznačka: zelený bod, druhy obalů**





# Značení a certifikace potravin

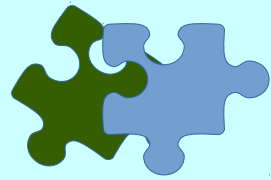
# Zemědělská produkce



## Konvenční zemědělství

- intenzifikace od „zelené revoluce“
- důraz na produkci, ostatní aspekty (udržitelnost, péče o půdu, etika) jdou stranou
- závislé na fosilních palivech => neudržitelné
- snaha o monopolizaci (osivo, postřiky, technika)
- v rozvinutých zemích zatím převládá
- posun vpřed: vazba dotací na péči o krajinu; welfare zvířat

# Integrovaná produkce



- chápe statek jako samostatnou jednotku => snaží se uzavřít cyklus energie a živin
- biologická ochrana rostlin
- zelenina (6 000 ha) a víno (většina vinic)



Svaz integrované produkce hroznů a vína

Svaz integrované produkce zeleniny

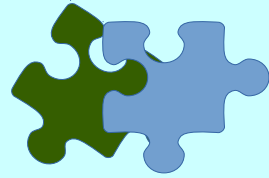
Svaz pro integrované systémy pěstování ovoce

- Mezi konvenčním a EZ





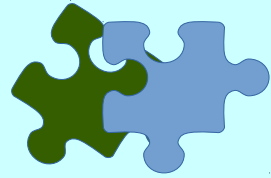
# Ekologické zemědělství



Zák. 242/2000 Sb. O ekologickém zemědělství

- udržitelná produkce, welfare zvířat, péče o půdu
- nepoužívají se umělá hnojiva a jen minimum postřiků dle schváleného seznamu
- zákaz GM plodin i krmiv
- kontrola statků, zpracovatelů i prodejců => od vidlí až po vidličku
- 2 roky přechodné období
- zatím kolem 1% spotřeby potravin u nás, polovina z dovozu

# Ekologické zemědělství

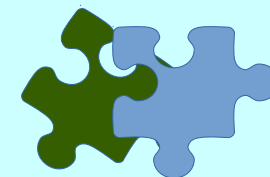


Kontrola:

4 certifikační organizace (KEZ, AB Cert, Biokont, Bureau Veritas)

- kontrola min 1x ročně + namátkové nehlášené kontroly, odběry vzorků apod.
- evropské logo + národní logo





# Fair trade

- spravedlivý **obchod**
- narovnání vztahů, zrovnoprávnění dodavatelů
- země globálního Jihu, produkty typu káva/čaj/kakao/řemeslné výrobky

## **V čem je problém:**

Nestabilní výkupní ceny

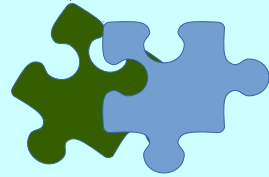
Výkup na poslední chvíli, často pod výrobními náklady

Zadlužování (nutnost předfinancovat produkci)

Práce za minimální mzdu, otrocká, dětská

Závislost na jediné plodině na export

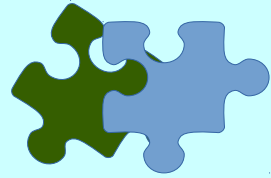
# Fair trade



**Usnesení Evropského parlamentu o spravedlivém obchodu a rozvoji (2005/2245(INI)) definuje kritéria spravedlivého obchodu:**

- výkupní cena odpovídající nákladům udržitelné produkce a důstojného živobytí,
- možnost předfinancování,
- dlouhodobé obchodní vztahy,
- zákaz nucené práce a dětské práce,
- dodržování úmluv Mezinárodní organizace práce (ILO) uvedených v příloze X. směrnice 2014/24/EU,
- kontrolované využívání pesticidů a dalších agrochemikálií.

# Fair trade



## Fairtrade international/Fairtrade Česko a Slovensko

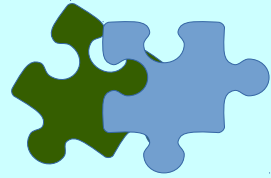
Udělování licencí, propagace, monitoring trhu, vzdělávání....

### Principy:

- garantuje férovou odměnu a dobré pracovní podmínky, bez dětské práce
- nediskriminace, rovnost příležitostí, podpora ekonomické soběstačnosti žen a svoboda shromažďování
- dlouhodobé obchodní vztahy
- ochrana životního prostředí, šetrné užívání zdrojů
- zákaz GM produktů
- příplatek určený na rozvoj
- podpora komunitních projektů
- propagace fairtrade
- bio příplatky



# Jak poznat férový výrobek?



## **FAIRTRADE**

- pro konkrétní výrobek
- není pro firmu
- také Tchibo aj.



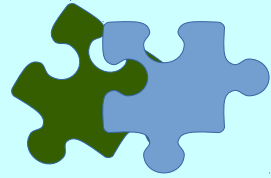
## **World Fair Trade Organisation**

- pro firmy = vše od nich je férové
- zejména řemeslné výrobky
- logo není na samotných produktech

Ověření členství: <http://www.wfto.com/find-supplier>



# Kde ještě řešit „férovost“?



- řezané květiny
- kameny a kamenné prvky
- tropické a exotické dřevo
- oblečení (materiál i šití)
- výpočetní technika

=> [www.nazemi.cz](http://www.nazemi.cz) -více témat, certifikace, veřejné zakázky

=> [www.zeleneuradovani.cz](http://www.zeleneuradovani.cz) - Veřejné zakázky

=> [www.ekumakad.cz](http://www.ekumakad.cz) - kampaně, propagace, udržitelné jídlo

=> [www.fairtrade-cesko.cz](http://www.fairtrade-cesko.cz) - licence, certifikace, propagace

## UTZ

- káva, čaj, čokoláda
- nejsou jasné podmínky certifikátu, mají ho i společnosti Ahold, Nestlé apod.



## Rainforest Alliance

- nezávislá cert. pro produkty z tropů
- certifikaci může mít ale jen 1/3 balení



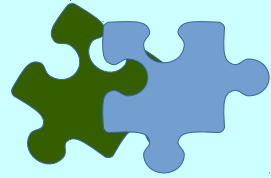
## RSPO – udržitelná produkce palmového oleje

- dobře nastavená pravidla
- minimální kontrola a vymáhání, patrně podvodné audity a zakrývání chyb





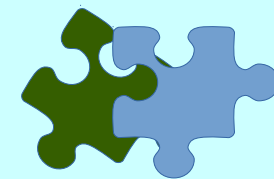
# Klasa



- dříve národní značka, nyní i pro dovozové potraviny
- uděluje MZe na 3 roky
- pro jakostní výrobky s přidanou hodnotou – nejsou jasné podmínky
- hlavně marketing



# České a regionální produkty



## Regionální produkt

- produkce s vazbou na region
- ochrana kulturního dědictví, potraviny, výrobky, služby



## Český výrobek

- Vysoký podíl českých surovin, často povinně 100 %

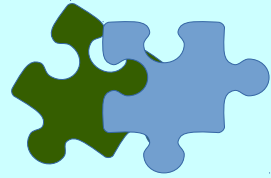


## Regionální potravina

- garantuje Mze, časově omezené držení pro výherce potravinářských soutěží
- specifické regionální produkty,
- velký podíl českých/krajových surovin



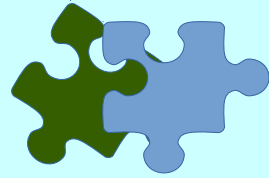
# Palmový tuk/olej



- Palmojádrový a palmový (z oplodí)
- Nic zdravého a je skoro všude (jídlo, kosmetika, palivo...)
- Devastace Bornea – místo pralesa palmové plantáže
- Vybíjení orangutanů na plantážích
- Vytěsnění místních obyvatel
- Emise oxidu uhličitého, doprava...
- Povinné značení druhů olejů v potravinách od roku 2015

**[www.stoppalmovemuoleji.cz](http://www.stoppalmovemuoleji.cz)**

# Vajíčka



- každé vajíčko je orazítkované

Metoda chodu - Kód země – Producent

0-3

XY

XXXX

0 – Ekol. zem.

CZ – ČR

Registrace u

1 – volný chov

PL -Polsko

Státní veterinární

2 – podestýlka

DE -Německo

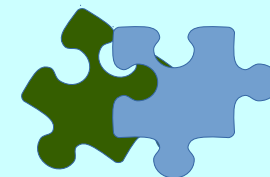
správy

3 – klece

LT -Litva

[www.svscr.cz](http://www.svscr.cz)

Velikost vajíček: S, M L, XL

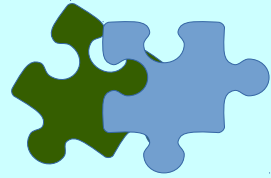


# **Odpovědný nákup potravin a caterigových služeb**

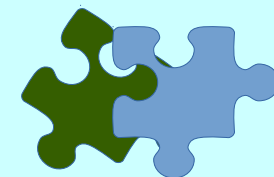
**a**

**veřejné zakázky**

# Jak vybírat potraviny?



- minimum obalů
- co nejkratší dopravní vzdálenost
- sezónní produkty
- výrobky environmentálně šetrné se zohledněním sociálních aspektů (nejlépe férové a bio)
- priority: lepší české jablko než fairtradový banán
- výrobky s důvěryhodnou ekoznačkou



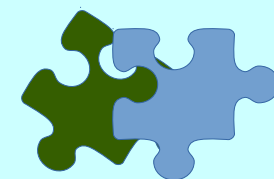
# Odpovědné nakupování a veřejné zakázky

- lze požadovat pro potřeby úřadu výrobky plnící environmentální a sociální kritéria

## **Podpora:**

Usnesení vlády č. 720 k návrhu rozvoje prodeje a užívání ekologicky šetrných výrobků

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU o zadávání veřejných zakázek

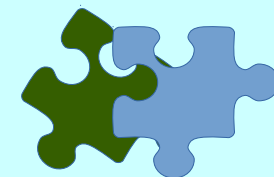


# Odpovědné nakupování a veřejné zakázky

## Jak na to:

1. Veřejná deklarace, že úřad chce nakupovat odpovědně (FT města automaticky)
2. Formulace požadavků do VZ/metodik nákupů  
(3. + průzkum trhu, ověření možností, předběžná tržní konzultace - transparentně!)
4. Promítnutí požadavků do zadávací dokumentace včetně způsobů ověření
5. Vyhodnocení nabídek, nákup
6. Dodávky, kontroly plnění





# Odpoředné nakupování a veřejné zakázky

## Problémy/pověry:

### **Je to dražší.**

– ne nutně + nákupem FT výrobků úřad plní svůj cíl v deklaraci (podpora producentů)

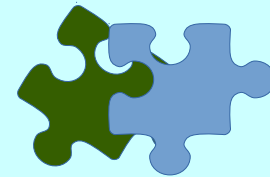
### **Nedá se to koupit.**

- nabídka je slušná, dobré udělat předpoptávku nebo průzkum trhu + aktivně obeslat možné dodavatele)

### **Napadne to ÚOHS (nehospodárné, diskriminační...).**

- nutné deklarovat předem, správně formulovat a ověřovat

# Typ veřejných zakázek



Určit předpokládanou cenu zakázky (nelze účelově dělit!)

## **Do 2 milionů bez DPH – VZ malého rozsahu (§ 6 ZVZ)**

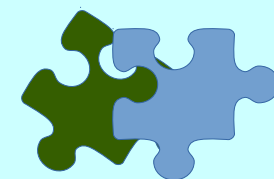
(1) Zadavatel je povinen při postupu podle tohoto zákona dodržovat zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace.

(2) Zadavatel nesmí omezovat účast v zadávacím řízení těm dodavatelům, kteří mají sídlo nebo místo podnikání v členském státě Evropské unie a ostatních státech, které mají s Českou republikou či Evropskou unií uzavřenu mezinárodní smlouvu zaručující přístup dodavatelů z těchto států k zadávané veřejné zakázce.

**- lze nakupovat z volné ruky, ale lépe vše zaprotokolovat, udělat si průzkum trhu, vyžádat si nabídky, ceníky apod.**

## **Nad 2 miliony (lze dobrovolně i při nižší částce) – zjednodušené podlimitní řízení (§ 38 ZVZ)**

Navíc: písemné oslovení alespoň 5 potenciálních dodavatelů + zveřejnění



# Odpoředné nakupování a veřejné zakázky

**Kam s požadavky na odpovědnost dodávek ve VZ?**

**- kvalifikační kritéria**

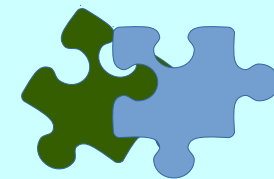
*– nevhodné, diskriminační, často nesouvisí s předmětem poptávky*

**- technická kritéria**

**- dílčí hodnotící kritéria**

**- smluvní podmínky**

*- jen v návaznosti na zadávací dokumentaci, nelze dát prvně do smlouvy*

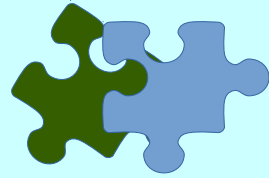


# Odpořdně nakupování a veřejné zakázky

## Technická kritéria

- přesná specifikace toho, co chceme (průzkum trhu!)
- pozor na diskriminaci
- lze použít požadavky relevantní ekoznačky (ale doložení i jinak)
- popsat způsoby doložení a ověření
- hodnocení: nejnižší cena vyhrává
- přenést do smluvních podmínek včetně sankcí za neplnění

# Odpořvedné nakupování a veřejné zakázky



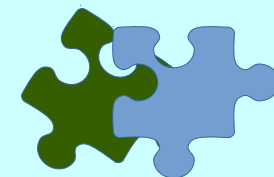
## Technická kritéria - příklad

### Poptávka:

Káva plnící kritéria usnesení Evropského parlamentu o spravedlivém obchodu a rozvoji (2005/2245(INI)). + *množství, termíny, druh, balení....*

### Způsob ověření (jen spravedlivý obchod):

- a) Držení certifikátu FAIRTRADE dle certifikace Fairtrade International (pro dané dodávané výrobky)
- b) Výrobky jsou prodávány prostřednictvím fairtradových organizací sdružených ve World Fair Trade Organisation – WFTO ([www.wfto.com/find-supplier](http://www.wfto.com/find-supplier)) a fungujících podle jejich standardů. Členové této organizace obchodují pouze na základě výše popsaných etických principů.
- c) Výrobce prokáže dodržování fairtradových standardů jiným srovnatelným způsobem.

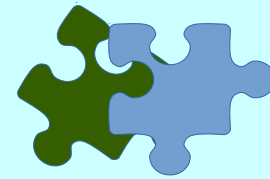


# Odpovědné nakupování a veřejné zakázky

## Dílčí hodnotící kritéria

- výpočet poměru cena/kvalita podle nastavených kritérií
- váha ceny musí být u výrobků 80% (nižší je nutné obhájit)
- vzhledem k poměru cen se možná stane, že zadavatel dostane levné, ale nefairtrადové výrobky (velká váha ceny a FT výrobky jsou zpravidla velmi kvalitní)
- je nutné požadovat srovnatelnou kvalitu (100% FT arabica vs. nejlevnější káva na trhu)

# Odpoředné nakupování a veřejné zakázky



## Dílčí hodnotící kritéria - příklad

Kritérium cena – 80% váha

Kritérium plnění fairtradových standardů (podíl FT v nabídce, max 100 % = jen FT) – 20% váha

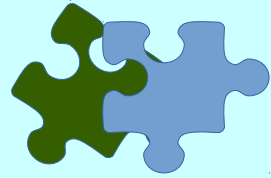
## Výpočet:

$$\text{Počet bodů za kritérium cena} = \frac{\text{hodnota nabídky s nejnižší cenou v Kč}}{\text{hodnota hodnocené nabídky v Kč}} * 0,8 \text{ (váha)} * 100$$

$$\text{Počet bodů za kritérium FT} = \frac{\text{hodnota hodnocené nabídky v \% (max 100)}}{\text{hodnota nabídky s nejvyšším obsahem férových produktů v \% (max 100)}} * 0,2 \text{ (váha)} * 100$$

Vítězí nabídka s největším počtem bodů v součtu.

# Kde hledat?



## **Fairtradové produkty**

<http://www.fairtrade-cesko.cz/#!prodejni-mista>

<http://www.wfto.com/find-supplier>

+ google :)

## **Informace, podklady:**

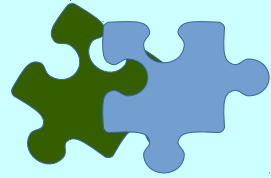
[Www.nazemi.cz](http://www.nazemi.cz)

[Www.fairtradovamesta.cz](http://www.fairtradovamesta.cz)

[Www.ekumakad.cz](http://www.ekumakad.cz)



# Kde hledat?



[Www.ekoznacka.cz](http://Www.ekoznacka.cz)

- české a evropské ekoznačky a produkty

[Www.czechfsc.cz](http://Www.czechfsc.cz)

- udržitelná produkce dřeva, prodejci, zpracovatelé

[Www.uspornespotrebice.cz](http://Www.uspornespotrebice.cz)

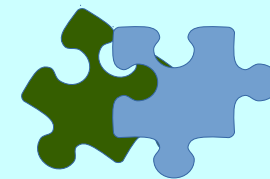
- obsáhlá databáze úsporných spotřebičů (nezávislá, energetické štítky a další parametry)

[Www.adresarfarmaru.cz](http://Www.adresarfarmaru.cz)

- velké množství faremních zpracovatelů a prodejců (a dodavatelů)

[Www.mefisto2000.cz](http://Www.mefisto2000.cz)

- propracovaná nabídka „eko kancelářských potřeb“



# Děkuji za pozornost!

Mgr. Renata Placková

ekoporadkyně

[renata.plackova@ekoporadna.cz](mailto:renata.plackova@ekoporadna.cz)

737 136 911

